

ŚLADY KRYMINALISTYCZNE

POJĘCIE ŚLADÓW

Ślad to podstawowe pojęcie używane w kryminalistyce. Ślad to nie tylko jakiś odcisk lub plama na ziemi, lecz również trop (tropić po śladach).

W kryminalistyce pojęcie śladu wprowadził **po raz pierwszy Hans Gross** (austriacki sędzia śledczy; uważany za twórcę kryminalistyki), który uznał, że „*śladem jest odcisk, odbitka w podatnym materiale, które mają związek z czynem*”. Łatwo zauważyć, że H. Gross miał na myśli jedynie ślady materialne.

Jedną z popularniejszych definicji śladu jest ta zaproponowana przez profesora kryminalistyki Tadeusza Hanauska:

T. Hanausek: Ślady są to wszelkie dające się ustalić w określonym wycinku rzeczywistości następstwa tych zmian, których zespół albo tworzy jakieś zdarzenie, albo jest z tym zdarzeniem ściśle powiązany.

Ślad to każda zmiana wyglądu (kształtu, barwy) lub usytuowania jakiegoś przedmiotu oraz odkształcenia podłoża, jak również pozostałość substancji, rzeczy, itp., które nasuwają podejrzenie, iż mają związek z badanym zdarzeniem.

Ślady są następstwem jakiś zachowań, faktów i zjawisk, a więc wykazują z tymi zachowaniami, faktami czy zjawiskami powiązanie przyczynowo- skutkowe, mają charakter materialny i są możliwe do wykrycia i zbadania.

POJĘCIE ŚLADU:

- w *znaczeniu węższym*- odnosi się do jedynie do obiektywnych śladów rzeczowych (materialnych).
- w *znaczeniu szerokim*- śladami są także (oprócz śladów rzeczowych) subiektywne ślady psychiczne; ślad w pamięci człowieka; to co powie Nam świadek, podejrzany, oskarżony (zeznania a wyjaśnienia?)

Podsumowując stwierdzić należy, że śladem jest kryminalistycznym jest taki stan rzeczy, który odpowiada następującym kryteriom:

a) jest to określony stan rzeczywistości, który może polegać na:

- zmianach w określonej rzeczywistości, np. zrabowane mieszkanie, nóż na miejscu zdarzenia,
- braku takich zmian (ślady negatywne)- sytuacja, w której brak śladu, np. brak narzędzia, którym zabito ofiarę
- istnieniu określonych faktów lub sytuacji, których stwierdzenie może mieć wpływ na wnioskowanie o charakterze zdarzenia np. uszkodzona jezdnia

b) stan ten pozostaje w związku przyczynowym z badanym zdarzeniem

tzn. stanowi jego następstwo

c) stan ten ma znaczenie kryminalistyczne dla wyjaśnienia badanego zdarzenia, a także przewidywania przyszłego rozwoju tego zdarzenia lub innych zdarzeń np. określony *modus operandi* sprawcy który może powtarzać się w przypadku przyszłych zdarzeń

d) stan ten jest poznawalny

tzn. daje się wykryć, zabezpieczyć i wyjaśnić za pomocą współczesnych metod kryminalistyki

PODZIAŁ ŚLADÓW

W literaturze kryminalistycznej można spotkać wiele przykładów systematyki śladów.

Przykładowe podziały śladów:

a) Według zorganizowania materii tworzącej ślad:

- Materialne- są to ślady rzeczowe np. niedopałek papierosa, odcisk obuwia
- Pamięciowe (idealne)- wspomnienia, ślad w pamięci świadka zdarzenia

b) Biorąc pod uwagę postać zjawiskową materii tworzącej ślady rzeczowe:

- Ślady substancji- ślady przeniesienia substancji dzieli się na
 1. obiektowe (łuski, pociski, mikrowłókna, krew, itp.)
 2. ślady nawarstwione lub odwarstwione , np. ślady linii papilarnych
- Ślady energii- ślady powstałe wskutek oddania energii- dzieli się:

1. ślady oddziaływania- zmiany właściwości materii np. ślady spalania, gnicia, starzenia się lub ślady przemieszczania obiektów lub ich brak a także pojawienie się nowych śladów

2. ślady odwzorowania- przyjmują postać śladów odwzorowania struktury zewnętrznej przedmiotów, obiektów, itp.- ślady odcisków (śląd obuwia wgłębiony), ślady oddzielenia części od całości (odprysk lakieru, wyrwana kartka)

c) według miejsca występowania śladów:

- ślady na miejscu czynu przestępnego
- ślady na środkach służących do popełnienia czynu karalnego
- ślady na sprawcach czynu karalnego
- ślady na ofiarach i innych osobach

d) ze względu na wielkość śladów:

- makroślady, np. pręt
- mikroślady, np. włos, proch przy ranie postrzałowej

e) ze względu na dział techniki kryminalistycznej:

- ślady daktyloskopijne:
 - linii papilarnych (opuszek palców, wewnętrznych części dłoni , spodnich części stóp),
 - poletkowej budowy skóry – ślady skóry na której nie występuję linie papilarne
 - czerwieni wargowej,
 - małżowiny usznej,
- ślady mechanoskopijne:
 - ślady narzędzi,
 - ślady mechanicznego oddziaływania różnych powierzchni względem siebie,
 - ślady odłamań, rozerwań.Powierzchnie: metal, drewno, papier, tkanina, skóra ludzka, kości ludzkie, szkło.
- ślady traseologiczne- ślady lokomocji tj. przemieszczania się ludzi, zwierząt, pojazdów
ichnogram – ścieżka chodu; na jej podstawie można ustalić płeć, wagę, schorzenia, kierunek chodu
- ślady pisma
- ślady fonoskopijne,- zapis dźwięku, głosu ludzkiego
- ślady biologiczne:
 - ślady pochodzenia tkankowego: krew, tkanka skórna, tkanki miękkie, włosy, sierść, paznokcie, pazury, kości, zęby, fragmenty roślin, jaja i larwy owadów,
 - wydzieliny : np. ślina, pot, łzy, wydzielina łojowa,

- wydaliny: mocz, kał, wymiociny

- ślady osmologiczne- ślady zapachowe w postaci molekuł zapachowych powstające w wyniku kontaktu sprawcy z przedmiotem lub miejscem
- ślady użycia broni palnej:
 - pozostawiona, porzucona lub zgubiona broń lub jej części;
 - naboje;
 - pociski;
 - łuski;
 - ślady strzału – przestrzeliny i miejsca rykoszetów;
 - inne skutki działania broni palnej (osmalenia, opalenia, resztki niespalonego prochu itp.).

FUNKCJE ŚLADÓW

Dowodowa- ślad przemawia za czymś, świadczy o czymś, dowodzi czegoś i uzasadnia.

Identyfikacyjna- ślad pozwala ustalić osobę, zwierzę lub rzecz, od której ślad pochodzi pod względem grupowym lub indywidualnym

Kojarząco-reaktywująca- kojarzenie śladu z prowadzonego postępowania ze śladem znajdującym się w zbiorach. Często konsekwencją tej funkcji jest reaktywowanie postępowania umorzonego z powodu niewykrycia sprawcy.

Organizacyjna- ujawnienie śladu powoduje konieczność przygotowania i podjęcia określonych czynności procesowych i kryminalistycznych np. przesłuchania świadków, penetracji terenu, tropienia po śladach z użyciem psa, itd.

Rejestracyjna- polega na wpisywaniu śladów do rejestru. Ślady o nieustalonym pochodzeniu są wprowadzane do kartotek z perspektywą wykorzystania w przyszłości.

Rekonstrukcyjna- ślady są podstawą do odtworzenia przebiegu zdarzenia zgodnie z rzeczywistością.

Typująca- ślady są wykorzystywane do typowania sprawcy zdarzenia, np. pod względem płci, wieku, siły fizycznej, osobowości, środowiska, itd.

Wersyjna- na podstawie śladów można zbudować jakieś wersje zdarzenia. Z kilku wersji tylko jedna jest prawdziwa, tylko jedna jest więc rekonstrukcją zdarzenia.

Weryfikacyjna- pozwala na możliwość sprawdzenia i potwierdzenia prawdziwości, autentyczności czegoś. Wszystkie rodzaje śladów służą do skontrolowania informacji uzyskanych od osobowych źródeł informacji.

Zapobiegawcza- szczegółowa analiza śladów pozwala na określenie najczęściej stosowanych narzędzi i sposobów dokonywania ataku przestępczego na określone obiekty oraz zabezpieczenia.